

Hlinená turecká fajka

V 60. rokoch minulého storočia archeologický zbierkový fond múzea obohatil väčší súbor rôznych typov keramických fajok, ktoré nám daroval amatérsky zberateľ Július Vágovits. Medzi nimi sa nachádzalo veľké množstvo fajok tureckej proveniencie. Turecké fajky sa delia na dva veľké okruhy. Do prvého patria najbežnejšie exempláre – nezdobené červené fajky a do druhého zdobené fajky s rôzne tvarovanou hlavičkou a krkom bielej, sivobielej, sivej a tehlovočervenej farby, niekedy žltá, žltohnedo alebo zeleno glazovaným povrchom.

Náš predmet mesiaca patrí do prvého okruhu. Fajka sa zachovala v nepoškodenom stave. Má červenú farbu s lesklým povrchom. Stopy po hladení sú viditeľné na celom povrchu, pričom na krku smerujú pozdĺž jeho osi a na vrchnej časti hlavičky vertikálnym smerom. Vyhotovená bola z jemne plavenej hlíny s prímiesou vápencových zŕn.

Valcovitá, k ústiu mierne rozširujúca sa vrchná časť fajky je oddelená od jej spodnej časti hlavičky šikmou strieškou. Mierne sa rozširujúci valcovitý krk je obuškovito ukončený. Vypuklá, k hornému okraju spodnej časti hlavičky postupne zužujúca sa základňa ju rozdeľuje na dve ovaloidné časti so šikmými plecami. Dolný okraj spodnej časti hlavičky je ohraničený rytým žliabkom. Na mieste, kde sa ľavá strana krku stretáva s jeho obuškovitým ukončením, sa nachádza malá preliačina a na pravej strane šikmý plytký žliabok.

Stopy po spojení dvoch častí fajky sú dobre viditeľné na prednej a zadnej strane vrchnej časti hlavičky, ktoré pokračujú aj na vnútornej a vonkajšej strane krku, hoci tu už to nie je také jasné. Hlavička a krk fajky uzatvárajú malý uhol. Na ústí vrchnej časti hlavičky, na vypuklej základni a vnútornej strane krku ako i v dolnej tretine spodnej časti hlavičky sú stopy po ohni. Povrch

základne krku a ľavej strany spodnej časti hlavičky je popraskaný. Ľavá strana vrchnej časti hlavičky je zdobená plastickým výčnelkom.

Fajka má dĺžku 5,7 cm a výška jej hlavičky je 4,5 cm.

Zbierkový predmet nevieme presne lokalizovať. Predpokladáme, že bola nájdená na území mesta Nové Zámky spolu s ostatnými tureckými fajkami nachádzajúcimi sa v našej zbierke.

Výskyt veľkého množstva červených hlinených fajok z areálu mesta možno dáva tušiť, že počas tureckej okupácie mesta v rokoch 1663 – 1685 tu mohla pracovať dielňa na výrobu týchto typov fajok. Svedčí o tom aj ich datovanie, ktoré spadá do 2. polovice 17. storočia.

Turecké hlinené fajky sa líšia od fajok západného typu tým, že sú dvojdielne. Rôzne tvarované a zdobené hlavičky boli vyhotovené z kvalitnej hliny a doplnené dreveným pipasárom.